

På sejltur til Hals i 1950'erne

Af K. Skall Sørensen

I halvtredserne var tiderne anderledes end i dag. Jeg sluttede således arbejdet på værkstedet lørdag klokken 14, hvorpå der var én halv times oprydning. Så skulle det gå stærkt med at komme hjem og blive vasket og få en madpakke med, hvis der skulle blive noget ud af weekenden. Aage, der var i forretning, kom som regel endnu senere, og vi andre riggede båden til, inden han kom. I de dage havde vi ingen motor, så vores weekendture indskrænkede sig som regel til ture til Hals, rent undtagelsesvis Løgstør, og meget ofte måtte vi ankre, fordi vi ikke kunne nå den fastsatte destination. Men en ting var sikkert, vi nød alle turene, og ville ikke gå glip af dem. Sidst på eftermiddagen om lørdagen, når vi var på vej til Hals, passerede vi altid en af DFDS' eksportbåde, de maleriske dampere Tronhjem eller Bergenhus, der næsten lydløse kom gennem Langerakken. Kun bovvandets brusen og en smule støj fra skruen afslørede, at de bevægede sig.

I de år var Hals vores foretrukne mål for weekendturene, for med 17 sømil kunne vi med rimelighed nå hjem næsten uanset vejsituationen. Havnen var meget lille og næsten altid propfuld af fiskerbåde, der lå tre udenpå hinanden i hver side af havnen. Dette efterlod en ret smal rende ind mellem bådene ind til hyttefadene, der fyldte bunden af havnen. Med havnehullet åbnet mod syd kunne det være problematisk at anløbe havnen for fulde sejl i en hård SW med en rivende strøm forbi havnehullet. Inde i havnet var der ikke plads til hverken at vende eller bjerge sejl, så vi bjergede storsejlet udenfor havnen og rundede molehovedet så tæt, at en mand kunne hoppe op på kajen med et tov og tage tørn om pullerten for at bremse bådens fart, medens andre bjergede fokken. Denne procedure blev vel indøvet, men en gang gik det galt for mig, der fik en finger i klemme under tampen. En langemand med et mast led minder mig til stadighed om denne dag.

Det var under lignende omstændigheder, at frk. Vandborg kom ind i havnen i sin femmeter Hazan. Hendes gast nåede ikke op på molen, og Hazan fortsatte med fuld fart ind gennem havnen, hvorpå frk. Vandborg i sin kvide råbte: "Hvilken en er billigst", underforstået at sætte stævnen op i. Det blev nu hyttefadene, og hun måtte formentlig udrede erstatning til fiskeren for et antal undslupne rødspætter.

På efterårsturene var der behov for at finde et sted, hvor vi kunne få varmen om aftenen og i Hals begrænsedes disse muligheder sig til Hals Hotel og biografen. Hals Bio var noget helt for sig, ganske hyggelig om end ikke ligefrem komfortabel med de lange gymnastiksalsbænke uden ryglæn og den store sølvbrocherede kakkelovn midt for venstre væg. Som indledning vistes altid sort-hvide lysbilledreklamer for lokale virksomheder som vodtovsbinderiet, købmanden og røgeriet, medens grammofonen spillede biografens eneste plade, som på den ene side havde: En spillemand snapped' fiolen fra væg, og på den anden: Langt derude i Læsø Rende. Man havde kun en filmmaskine, så der var pauser i forestillingen, medens der blev skiftet spole, og med mellemrum kom operatøren ind og fyrede et par skovlfulde koks på

kakkelovnen. Filmapparatet var ikke altid lige stabilt, og operatøren måtte være på tæerne hele tiden. Det hændte, at han et øjeblik var uopmærksom og filmen kørte fast og smeltede i apparatet, så han måtte vækkes af stampende fødder. Så tændtes lyset, og den spillemand snappede fiolen igen og gjaldede ud i salen, medens vi sad og afventede at miseren blev afhjulpet. Filmapparatet stod i et lille rum med adgang ud til det fri til den passage, som vi forlod biografen ad. Ved en lejlighed så vi, at opsamlespolen ikke havde fanget filmen, så rummet var fyldt op med filmstrimlen, så der end ikke var plads til operatøren derinde. Om den film nogensinde har kunnet vises igen i en biograf, har jeg min tvivl om.

En pinse lå vi i Hals i et forrygende møgvejr. Stemningen var trykket, for alle ville jo gerne have deres både hjem, men her på feriens sidste dag blæste der en stiv vestlig kuling med vindstød af stormstyrke. Trods mange advarsler mod at gå ud, startede en kragejolle fra SL om formiddagen med fem unge mennesker ombord. I Hobby diskuterede vi situationen og blev enige om at sejle hjem. Allerede på første ben over mod Egense fik vi en forsmag på, hvad der ventede os. Selvom vi kun førte et nedrebet storsejl, fik et mindre vindspring Hobby til at krænge så meget over, at der kom vand ind over cockpitkarmen. Det blev den hidtil værste tur hjem fra Hals, otte en halv times hårdt kryds for et stærkt nedrebet storsejl alene. Det var umuligt at krydse igennem brohullet ved Limfjorden for et rebet storsejl alene, så vores stormfok blev sat, og så gik det løs i nogle meget hektiske minutter. Vindtrykket fik vandet til at støve igennem den vindtragt, som broåbningen havde udviklet sig til, og røgvandet slørede vores syn. Vi tog tilløb fra Nørresundby siden og stod ind i hullet. Modstrømmen var så hård, at vi kom hjem den dag som den eneste båd. Kragejollen klarede det ikke. Den gik ned ved Gåser, og fire af de fem ombordværende druknede. Vi passerede stedet, hvor de kuldsejlede, tre timer senere men så intet til den kæntrede båd, der var helt forsvundet fra overfladen. I alt gik fem både ned på Limfjorden den pinse.

Og så kan vi jo lige slutte med en lille fortælling om, hvordan statsadvokater og landsretssagførere også kan være: I 50'erne var bådene kolde og klamme om efteråret. En gruppe sejlere samledes om aftenen på Hals Havn for at gå en tur og få varmen i kroppen. På turen passeredes en ubebygget grund med æbletræer med dejlige modne æbler, og naturen gik over optugtelsen. Da en deltager ymtede noget om, at det var forkert at forgribe sig på andres ejendom, fik han til svar: "Ork, hvad kan der ske ved det. Vi har jo både statsadvokaten og en landsretssagfører med".

Denne artikel er tidligere publiceret i Årsskrift 2004, udgivet 2005 af Museumsforeningen for Hals Kommune og Hals Museum.